

Lietuvos Respublikos Maisto tarybai

2026 m. balandžio 9 d., Nr. 26-054ER

DĖL AUGALINĖS KILMĖS MAISTO PRODUKTŲ VERTĖS GRANDINĖS VYSTYMO LIETUVOJE

Lietuvos verslo konfederacija (LVK) atsižvelgdama į Ministrės Pirmininkės pavedimą Maisto tarybai iki šių metų pabaigos pateikti siūlymus dėl Lietuvos maisto sistemos atsparumo, saugumo ir konkurencingumo stiprinimo, siūlo svarstyti vieną iš strateginių krypčių – kryptingą augalinės kilmės maisto produktų vertės grandinės vystymą Lietuvoje.

Ši kryptis yra svarbi ne tik maisto sistemos tvarumo ar sveikesnės mitybos aspektu, bet visų pirma – kaip reikšmingas ekonominės vertės kūrimo, nacionalinio saugumo ir strateginio atsparumo veiksnys.

Lietuva turi aiškų potencialą stiprinti savo ekonominį savarankiškumą ir atsparumą išorės sukrėtimams, pereidama nuo žaliavų prie galutinių produktų gamybos. Kartu tai būtų perėjimas ir nuo žemesnės prie aukštesnės pridėtinės vertės produktų ekosistemos. Šiuo metu reikšminga dalis Lietuvoje sukuriama vertės iškeldiama už šalies ribų, o didesnė ekonominė grąža generuojama kituose rinkos etapuose ar kitose valstybėse. Tai rodo neišnaudotą potencialą tiek nacionalinės ekonomikos augimui, tiek darbo vietų kūrimui regionuose.

Didesnės pridėtinės vertės augalinės kilmės maisto produktų kūrimas Lietuvoje leistų:

- stiprinti eksporto konkurencingumą ir kurti aukštesnės vertės produktus,
- plėtoti vietos verslą ir inovacijų ekosistemą,
- mažinti priklausomybę nuo išorinių tiekimo ir perdirbimo grandinių,
- didinti valstybės ekonominį atsparumą geopolitinių ar ekonominių krizių metu.

Maisto sistemos saugumas šiandien yra neatsiejamas nuo nacionalinio saugumo. Krizės atveju didžiausios rizikos kyla ne dėl pirminės gamybos, bet dėl perdirbimo, logistikos ir ingredientų tiekimo grandžių sutrikimų. Todėl gebėjimas šalies viduje kurti ir tiekti galutinius maisto produktus tampa kritiniu veiksmu.

Lietuva jau turi reikalingą pagrindą šiam proveržiui: stiprų žemės ūkį, augančią maisto pramonę, pažangius mokslinius tyrimus bei inovatyvų verslą. Tačiau šiam potencialui realizuoti būtinas aiškus strateginis prioritetasis, koordinuota politika ir tikslinės paskatos.

Siūlome Maisto tarybai įtraukti į sisteminių priemonių paketą šias kryptis:

- Parengti nacionalinį augalinės kilmės maisto produktų vertės grandinės stiprinimo kelrodį, apimančią visą grandinę nuo produkto kūrimo iki rinkų plėtos.
- Numatyti ekonomines ir reguliacines paskatas skatinti aukštesnės pridėtinės vertės augalinės kilmės produktų kūrimą ir gamybą Lietuvoje.
- Stiprinti trumpąsias maisto tiekimo grandinės partnerystę sudarant sąlygas efektyviam ūkininkų, perdirbėjų, mokslo, prekybos ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimui.
- Integruoti inovacijų, eksporto ir investicijų politiką, siekiant, kad augalinės kilmės maisto produktų sektorius taptų viena iš Lietuvos konkurencinių nišų tarptautinėse rinkose.

Ši kryptis taip pat tiesiogiai prisideda prie regioninės plėtos – didesnė vertės dalis lieka šalies viduje, kuriamos darbo vietos, stiprinamas vietos verslas ir ekonominis gyvybingumas.

Ateities maisto rinkos tendencijos – tvarumas, sveikatingumas, skaidrumas ir inovacijos – atveria Lietuvai galimybę ne tik prisitaikyti, bet ir aktyviai konkuruoti aukštesnės vertės segmentuose. Augalinės kilmės produktų sektorius, įskaitant augalinius baltymus, yra viena iš perspektyviausių krypčių, kur Lietuva gali sukurti ilgalaikį konkurencinį pranašumą.

Atsižvelgiant į dabartinį geopolitinį kontekstą, ši kryptis įgyja papildomą svarbą – ji leidžia vienu metu stiprinti ekonomikos augimą, mažinti priklausomybes ir didinti valstybės atsparumą.

Todėl LVK siūlo:

- augalinės kilmės maisto produktų vertės grandinės stiprinimą įtraukti kaip vieną iš prioritetinių sisteminių priemonių siekiant sukurti saugaus ir savarankiško apsirūpinimo maistu strategiją;
- inicijuoti tarpinstitucinę darbo grupę, kuri iki metų pabaigos parengtų šios krypties įgyvendinimo planą, kad nuo 2027 m. būtų galima pradėti konkrečių priemonių ir programų įgyvendinimą.

Esame pasirengę prisidėti ekspertinėmis įžvalgomis ir verslo bendruomenės telkimu, siekiant, kad ši kryptis taptų realiu Lietuvos ekonomikos augimo, konkurencingumo ir saugumo stiprinimo instrumentu.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė